

Vart tog de areella näringarna vägen i det svenska utvecklingssamarbetet?

Många med koppling till KSLA har frågat sig vart de areella näringarna tagit vägen i dagens svenska utvecklingssamarbete – inte minst utifrån kunskapen om dessa frågors dominerande roll i Afrika, vars länder alltmer står i fokus för svenskt utvecklingssamarbete.

Förra året bestämde sig Expertgruppen för biståndsanalys, EBA, för att göra en studie, som genomförts av en grupp forskare med koppling till Stockholm Environment Institut, SEI, och Sveriges lantbruksuniversitet, SLU. Studien, *Mapping Swedish Aid to Agriculture*, presenterades nyligen vid ett seminarium.

Studien täcker perioden 2005–2020. Svenskt utvecklingssamarbete är inriktat på att stödja fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling i låginkomstländer. Jordbruk anses allmänt som ett av de mest kraftfulla verktygen för att få ett slut på extrem fattigdom, öka välståndet och inte minst föda en snabbt växande befolkning. Det senare gäller särskilt i Afrika. Fokus på studien har legat på följande:

- Har svenska bistandsflöden till jordbruket förändrats under perioden 2005–2020?
- Vilka typer av jordbruksprojekt, program och initiativ har finansierats och förändrades detta mellan 2005 och 2020?
- I vilken utsträckning är svenskt bistånd till jordbruk och livsmedelsförsörjning explicit i svenska biståndsmål och har det skett någon förändring över tid mellan 2005 och 2020?
- I vilken utsträckning är stöd till jordbruk integrerat i och rapporterat under andra stödkategorier?
- Skiljer sig det svenska jordbruksbiståndet åt i jämförelse med utvecklingen av det internationella jordbruksbiståndet?

Studien konstaterar att jordbruket i svenskt utvecklingssamarbete, från att länge ha varit ett prioriterat område, blivit i det närmaste osynligt under den period som studerats. Området har helt försvunnit som prioriterat i regeringens regleringsbrev till Sida på sistone, trots dess

betydelse för fattigdomsbekämpning, matförsörjning med mera. Däremot ingår ibland sådana aktiviteter, ofta utan att nämnas, inom ramen för andra prioriterade områden som miljö och klimat, jämställdhet och mänskliga rättigheter. Sverige ger idag relativt lite stöd till områdena jordbruk, skogsbruk och fiske, ca 3 procent av det totala biståndet. Det är betydligt lägre än de biståndsgivare vi brukar jämföra oss med, t ex övriga nordiska länder.

Glädjande nog får samarbetet med FN:s jordbruks- och livsmedelsorganisation, FAO, högt betyg för sin lyhördhet att ställa resurser till förfogande för angelägna områden. Men utredarna, liksom FAO, förvånas över att Sida sällan deltar mer aktivt i arbetet, även om det finns betydande svensk kompetens att tillgå. Detsamma gäller det omfattande EU-samarbetet på biståndsområdet där stora summor går till arbetet med jordbruk och livsmedelsförsörjning. Inte heller där tycks Sverige, inklusive Sida, se de stora möjligheter som finns att praktiskt medverka i utformning, genomförande och uppföljning av insatserna. Sverige är en stormakt vad gäller resursöverföringar till många av de multilaterala biståndsorganen men inte heller där använder sig Sverige särskilt ofta av möjligheten att medverka med teknisk expertis i själva arbetet.

Studien leder till ett stort antal viktiga frågor om varför det är så, som ansvariga politiker och andra berörda beslutsfattare inom regering och Sida rimligen bör svara på. Möjligen har kriget i Ukraina gett andra förutsättningar för områdets relevans inom det framtida svenska utvecklingssamarbetet. Vi kan bara hoppas. En uppföljning av denna viktiga studie är i hög grad önskvärd. Där kan också KSLA spela en viktig roll. Nu återstår dessutom att se hur den nya regeringen kommer att hantera det fortsatta biståndet.

Inge Gerremo

Kvinnor med säckar med teffmjöl, Tigray, Etiopien.
Foto: Umar Sheriff Habibullah, CC BY-SA 4.0.

Mats Hårsmars rapport "Agriculture, Economic Growth and Poverty Reduction" ökar förståelsen för de areella näringarnas betydelse för området. Båda rapporterna går att beställa från EBA, www.eba.se, där man också kan lyssna på presentationen av studien, <https://eba.se/seminars/19568/>